

ÚPRAVY PŮVODNÍCH OKEN modernizovaných historických budov a zachování jejich autenticity

Problematika stavebně technických požadavků na vlastnosti nově upravených historických oken významných i méně významných historických objektů, které současně procházejí celkovými rekonstrukcemi a modernizacemi, je tématem mnoha stále živých a mnohdy vypjatých diskusí mezi památkáři, projektanty, zhotoviteli, investory, konečnými uživateli (provozovateli staveb) a také truhláři. Tyto diskuse obvykle nekončí shodou mezi jejich účastníky a ani nemají jednoznačný závěr, byť téma vlastností upravených historických oken je opakovaně řešeným, a tedy i stále „přetřásaným“ aktuálním tématem.

Do dnešní doby se zachovaly historické stavby různého historicko-architektonického významu a využití, jejichž historická okna jsou od dokončení staveb původní. Byť tato okna byla vyrobena před 100 a více lety tehdejšími truhláři bez požadavků nadnárodních norem a nařízení, dodnes plní své funkce (bez celoobvodového či rektifikovatelného kování, těsnění apod.).

Je proto zásadní otázkou, do jaké míry je vhodné při úpravách původních, lety prověřených oken „zlepšovat“ je-

jich vlastnosti (na úkor jejich historické autenticity). S tím, že „zlepšení“ vlastností původních historických oken bývá mnohdy navrženo jen „na papíře“, tj. bez znalosti skutečných vlastností původních oken a bez relevantního kontrolovatelného prokázání, že vlastnosti upravených oken budou (jsou) opravdu „lepší“.

NEBEZPEČÍ SOUDNÍCH SPORŮ

Cílem článku je upozornit na možné složitě a nákladně řešitelné situace (reklamace, soudní spory), způsobené neshodou mezi

projektanty předpokládanými vlastnostmi upravených původních historických oken a jejich skutečnými vlastnostmi, které mají zásadní vliv na provozuschopnost modernizovaných historických objektů, nově navržených jako objekty s větráním pouze nuceným nebo klimatizací, a také na jejich požární vlastnosti.

Z uvedeného důvodu se v ohledu k úpravám původních historických oken článek zabývá zejména následujícími otázkami:

- existuje-li předpis, který definuje povinnosti osob upravujících původní historická okna z důvodu jejich oprav a zlepšení vlastností v porovnání s vlastnostmi původních historických oken;
- existuje-li předpis, který definuje konkrétní stavebně technické požadavky na vlastnosti upravených původních historických oken;
- existují-li normy, jejichž prostřednictvím lze určit vlastnosti původních historických oken, a normy, kterými

SOUDNÍ SPORY O ODPOVĚDNOST ZA VADY STAVEB

www.soudni-spory.eu

- specializujeme se na řešení a předcházení soudním sporům
- účastníme se jednání u soudů, posilujeme pozici klientů ve sporech
- zajišťujeme podklady k prokázání (vyloučení) vad staveb

EXPERTNÍ KANCELÁŘ
doc. Ing. Roman F. Vávra, Ph.D.
 Tel.: + 420 606 631 461
www.linkedin.com/in/doc-vavra

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011
 PŘÍLOHA III

PROHLÁŠENÍ O VLASTNOSTECH

- Jedinečný identifikační kód typu výrobku:
- Typ, série nebo sériové číslo nebo jakýkoli jiný prvek umožňující identifikaci stavebního výrobku podle čl. 11 odst. 4:
- Zamýšlené použití nebo zamýšlená použití stavebního výrobku v souladu s příslušnou harmonizovanou technickou specifikací podle předpokladu výrobce:
- Jméno, firma nebo registrovaná obchodní známka a kontaktní adresa výrobce podle čl. 11 odst. 5:
- Případné jméno a kontaktní adresa zplnomocněného zástupce, jehož plná moc se vztahuje na úkoly uvedené v čl. 12 odst. 2:
- Systém nebo systémy posuzování a ověřování stálosti vlastností stavebního výrobku, jak je uvedeno v příloze V:
- V případě prohlášení o vlastnostech týkajících se stavebního výrobku, na který se vztahuje harmonizovaná norma: (jméno a případné identifikační číslo oznámeného subjektu) provedl podle systému (popis úkolů třetí strany podle přílohy V) a vydal (osvědčení o stálosti vlastností, osvědčení o shodě řízení výroby, zkušební/výpočtové protokoly – dle potřeby)
- V případě prohlášení o vlastnostech týkajících se stavebního výrobku, pro který bylo vydáno evropské technické posouzení (jméno a případné identifikační číslo subjektu pro technické posouzení) referenční číslo evropského technického posouzení) na základě (referenční číslo evropského dokumentu pro posouzení) CS 4.4.2011 Úřední věstník Evropské unie L 88/37 provedeno podle systému (popis úkolů třetí strany podle přílohy V) a vydal (osvědčení o stálosti vlastností, osvědčení o shodě řízení výroby, zkušební/výpočtové protokoly – dle potřeby)

9. Vlastnosti uvedené v prohlášení

Poznámky k tabulce:

- sloupec 1 obsahuje seznam základních charakteristik stanovených v harmonizovaných technických specifikacích pro zamýšlené použití nebo zamýšlená použití uvedená v bodě 3 výše;
- pro každou základní charakteristiku uvedenou ve sloupci 1 a v souladu s požadavky článku 6 bude sloupec 2 obsahovat vlastnosti uvedené v prohlášení, vyjádřené podle úrovně, třídy nebo popisu, vztaheno k odpovídajícím základním charakteristikám nebo budou uvedena písmena „NPD“ (No Performance Determined), pokud není uvedena žádná vlastnost;
- u každé základní charakteristiky uvedené ve sloupci 1 bude sloupec 3 obsahovat: odkaz s datem na příslušnou harmonizovanou normu a případné referenční číslo použité specifické nebo příslušné technické dokumentace; nebo odkaz s datem na příslušný evropský dokument pro posouzení, je-li k dispozici, a referenční číslo použitého evropského technického posouzení.

Základní charakteristiky (viz poznámka 1)	Vlastnost (viz poznámka 2)	Harmonizovaná technická specifikace (viz poznámka 3)

Pokud byla použita podle článku 37 nebo 38 specifická technická dokumentace, požadavky, které výrobek splňuje:

- Vlastnost výrobku uvedeného v bodě 1 a 2 je ve shodě s vlastností uvedenou v bodě 9. Toto prohlášení o vlastnostech se vydává na výhradní odpovědnost výrobce uvedeného v bodě 4.

Podepsáno za výrobce a jeho jménem:

(jméno a funkce)

(místo a datum vydání)

(podpis)

lze prokázat „zlepšení“ vlastností oken opravených v porovnání s vlastnostmi oken původních.

NAŘÍZENÍ EP A RADY (EU) Č. 305/2011 [1, 2, 4]

V souladu s článkem 4 (3) Nařízení č. 305/2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS, nese výrobce vypracováním prohlášení o vlastnostech odpovědnost za shodu stavebního výrobku s vlastnostmi uvedenými v prohlášení.

Pokud tedy fyzická nebo právnická osoba pozmění výrobek (vlastní nebo jiného výrobce) do takové míry, že jedna nebo více základních charakteristik deklarovaných v prohlášení o vlastnostech již neodpovídá skutečnosti, nelze požadovat po původním výrobcu, aby nadále nesl za tento výrobek odpovědnost.

V případě, že fyzická nebo právnická osoba hodlá pozměněný výrobek dodat k distribuci nebo použití na trhu EU v rámci své obchodní činnosti, je povinna jej opětovně uvést na trh v souladu s Nařízením č. 305/2011 jako výrobek nový.

Pro tento účel je na tuto fyzickou nebo právnickou osobu nahlíženo jako na výrobce ve smyslu čl. 2 (19) Nařízení č. 305/2011, se všemi povinnostmi, které toto Nařízení výrobcům ukládá.

Výše popsaný princip je univerzální pro uvádění veškerých stanovených výrobků na společný evropský trh a vychází z harmonizačních právních předpisů Evropské unie. S vědomím toho, že tzv. „Modrá příručka“ (Blue Guide) k provádění pravidel EU pro výrobky 2016 [2] není bezvýhradně aplikovatelná na oblast stavebních výrobků, citují dále související části z její kapitoly 2.1.

MODRÁ PŘÍRUČKA

Požadavky na osoby upravující původní výrobky dle „Modré příručky“ [2]. Citace z Kapitoly 2.1 Okruh výrobků, „Modré příručky“, které se týkají požadavků na fyzické a právnické osoby, které provádí podstatné změny výrobků včetně opatření těchto výrobků označením CE.

„Výrobek, který prošel podstatnými změnami nebo opravou za účelem změny původní výkonnosti, účelu nebo typu poté, co byl uveden do provozu, přičemž tyto změny mají významný dopad na jeho soulad s harmonizačními právní-

mi předpisy Unie, je třeba považovat za nový výrobek... osoba, která výrobek upravuje, musí splnit stejné požadavky jako původní výrobce, například vyhotovení technické dokumentace, vypracování EU prohlášení o shodě a připojení označení CE na výrobek. Upravený výrobek prodávaný pod jménem nebo ochrannou známkou určité fyzické nebo právnické osoby, která se liší od původního výrobce, by se měl každopádně považovat za nový výrobek, na nějž se vztahují harmonizační právní předpisy Unie. ... osoba, která provádí podstatné změny výrobku, nese odpovědnost za ověření, zda se s ohledem na příslušné harmonizační právní předpisy Unie má či nemá považovat za nový výrobek. Jestliže se výrobek má pokládat za nový, stává se tato osoba výrobcem s příslušnými povinnostmi. Dospěje-li se k závěru, že se jedná o nový výrobek, musí být tento výrobek dále podroben posouzení shody, než je dodán na trh.“

DŘEVĚNÁ OKNA – STANOVENÝ VÝROBEK [1, 4]

Dřevěná okna jsou stanovenými výrobky dle Nařízení Evropského parlamentu č. 305/2011, které stanoví podmínky uve-

TABULKA Č. 1 VÝBĚR Z TABULKY 1 NA STR. 21 – ČSN EN 14351 1 A1 2011

FUNKČNÍ VLASTNOST	KLASIFIKACE FUNKČNÍ VLASTNOSTI/HODNOTA										
		1	2	3	4	5	Exxxx				
Odolnost proti zatížení větrem											
Zkušební tlak (P1) Pa	npd	(400)	(800)	(1200)	(1600)	(2000)	(>2000)				
Odolnost proti zatížení větrem		A		B		C					
Zkušební tlak Průhyb rámu	npd	=< 1/150		=< 2/200		=< 1/300					
Vodotěsnost		1 A	2 A	3 A	4 A	5 A	6 A	7 A	8 A	9 A	Exxx
Nezastíněná (A) Zkušební tlak (Pa)	npd	(0)	(50)	(100)	(150)	(200)	(250)	(300)	(450)	(600)	(>600)
Vodotěsnost		1 B	2 B	3 B	4 B	5 B	6 B	7 B			
Stíněná (B) Zkušební tlak (Pa)	npd	(0)	(50)	(100)	(150)	(200)	(250)	(300)			
Průvzdušnost		1	2	3	4						
Nejvyšší zkušební tlak (Pa)	npd	(150)	(300)	(600)	(600)						
Referenční průvzdušnost při 100 Pa m ³ /(h.m ²) nebo m ³ /(h.m)		(50 nebo 12,50)	(27 nebo 6,75)	(9 nebo 2,25)	(3 nebo 0,75)						
Součinitel prostupu tepla											
U _w (W/m ² .K)	npd	deklarovaná hodnota									
Radiační vlastnosti											
Celkový činitel prostupu sluneční energie [g]	npd	deklarovaná hodnota									

dení stavebního výrobku, požadavky pro vypracování a poskytování prohlášení o vlastnostech, připojení označení CE a vypracování technické dokumentace popisující všechny příslušné prvky vztahující se k požadovanému systému posuzování a ověřování stálosti vlastností.

ČSN EN 14351-1+A1: 2011 Okna a dveře – Norma výrobku [5]. Harmonizovaná norma ČSN EN 14351-1+A1: 2011 Okna a dveře – Norma výrobku, funkční vlastnosti – Část 1: Okna a vnější dveře bez vlastností požární odolnosti a/nebo kouřotěsnosti stanoví funkční vlastnosti nezávislé na materiálu, které jsou použitelné pro okna a rovněž stanoví základní charakteristiky ve vztahu k základním požadavkům na stavby, přičemž v případě oken jsou touto normou vymezeny základní charakteristiky – odolnost proti zatížení větrem, vodotěsnost, únosnost bezpečnostních zařízení, akustické vlastnosti, součinitel prostupu tepla, radiační vlastnosti a průvzdušnost.

Harmonizovaná norma ČSN EN 14351-1+A1: 2011 nestanovuje konkrétní úroveň vlastností, které by měl výrobek dosáhnout, aby se prokázala jeho vhodnost pro určené použití, stanoví pouze mezní hodnotu u základní charakteristiky únosnosti bezpečnostních zařízení.

Národní příloha normy ČSN EN 14351-1+A1: 2011 rovněž nestanovuje konkrétní úroveň vlastností výrobku pro použití v ČR, pouze upřesňuje v nezbytné míře funkční vlastnosti a uvádí doporučené hodnoty tříd průvzdušnosti, vodotěsnosti a odolnosti proti zatížení větrem vzhledem k použití výrobku. Do-

poručené hodnoty součinitele prostupu tepla U_w a U_d a vzduchové průvzdušnosti jsou dále uvedeny v technických normách ČSN 73 0540-2 a ČSN 73 0532.

Požadavky na výrobky dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb. [6]. Požadavky na výrobky, které mohou být použity pro stavby, jsou uvedeny v § 156 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a tyto požadavky musí být respektovány jak při navrhování, tak při provádění.

Při navrhování základních charakteristik upravených původních historických oken ve vztahu k základním požadavkům na stavby dle vyhlášky č. 268/2006 Sb. [7] je věcí projektanta navrhnout vlastnosti výrobku, odpovídající požadavkům stavebního zákona a dalších navazujících předpisů a rovněž požadavkům harmonizované normy ČSN EN 14351-1+A1: 2011, případně české technické normy ČSN 74 6101: 2015 Dřevěná okna – Základní ustanovení.

Povinností výrobce provádějícího opravy a úpravy původních historických oken z důvodu zlepšení jejich vlastností v porovnání s vlastnostmi původních oken je vypracovat patřičnou technickou dokumentaci prokazující soulad vlastností výrobku se stanovenými požadavky.

ČSN 74 6101: 2015 Dřevěná okna – Základní ustanovení [7]. ČSN 74 6101: 2015 uvádí základní ustanovení pro dřevěná okna a balkonové dveře s ohledem na třídění, označování, tvary a rozměry, používané součásti, vzhled, povrchovou úpravu, provedení, jakož i nakládání s hotovými výrobky. Také uvádí technické požadavky s ohledem na zkoušení

a ověřování stálosti vlastností podle ČSN EN 14351-1+A1:2011.

ČSN 74 6101: 2015 obsahuje mimo jiné požadavky:

- na kvalitu dřeva použitého pro úpravy původních historických oken vč. úprav spočívajících v nahrazení původních okenních křidel křídly novými, osazenými izolačními zaskleními. Ve shodě s touto normou je požadováno, aby použité dřevo bylo takového druhu, který je klasifikovaný jako vhodný pro účel jeho použití v souladu s ČSN EN 942, dřevo použité na výrobu okenních rámu a křidel musí vyhovovat požadavkům na třídy uvedené v ČSN 14220, tabulka A1;
- zasklívací těsnění a těsnění proti povětrnosti musí: odpovídat ČSN EN 12365-1; být snadno vyměnitelné; být osazeno bezpečně v souladu s návodem dodavatele; mít garantovanou trvanlivost minimálně 10 let (pokud je těsnění podáváno pro použití na místě, musí být dodáváno s příslušnými informacemi pro osazení);
- kování musí odpovídat příslušným požadavkovým normám – např. normám řady ČSN EN 13126. Prvky kování a vruty pro venkovní prostředí musí být ošetřeny v souladu s ČSN EN ISO 4042. Prvky kování pro vnitřní prostředí musí být ošetřeny v souladu s ČSN EN ISO 4042 nebo být vyrobeny ze slitin mosazi odpovídající ČSN EN 12165 a ČSN EN 12420 nebo vyrobeny ze slitin bronzu podle ČSN EN 1982 nebo korozivzdorné oceli podle ČSN EN 10088-1;
- všechny kotvicí prvky musí splňovat požadavky na zatížení větrem a provozní zatížení a musí odpovídat nejméně stupni (třídě) 3 (96 h) odolnosti proti korozi podle ČSN EN 1670. Doporučené rozmístění kotvicích prvků je uvedeno v ČSN 74 6077.

RYZOST HISTORICKÝCH OKEN

Autenticita původních historických oken a její zachování je klíčovou otázkou řešenou mezi památkáři, projektanty, zhotoviteli a truhláři v ohledu k historickým oknům, resp. v ohledu k úpravám (rozsahu a způsobu úprav) původních historických oken. Úpravy původních historických oken jsou nezanedbatelnou součástí projektových dokumentací rekonstrukcí a modernizací historických staveb, významně ovlivňují budoucí komfort a budoucí možnosti jejich využití. Mají-li být rekonstrukce a modernizace historických staveb naprojektovány správně, musí být stavby zrealizované podle těchto dokumentací dlouhodobě provozovatelné a poplatně nynějším uživatelským (provoz-

ním) nárokům, zejména jsou-li celoročně užívány a vybaveny pouze nuceným větráním nebo klimatizací (školy, hotely, galerie, muzea, kanceláře apod.).

ZÁVĚR

Článek popisuje, jak předejít složitě a nákladně řešitelným situacím (reklamacím, soudním sporům) způsobeným neshodou mezi projektanty předpokládanými vlastnostmi upravených historických oken a jejich skutečnými vlastnostmi, které mají zásadní vliv na provozuschopnost modernizovaných historických objektů nově navržených jako objekty s větráním pouze nuceným nebo klimatizací a také na jejich požární vlastnosti.

Z výše uvedených důvodů je nutné připomenout:

- zásadní otázku, do jaké míry je vhodné při úpravách původních, lety prověřených oken „zlepšovat“ jejich vlastnosti (na úkor jejich historické autenticity)?;
- skutečnost, že předejít složitě a nákladně řešitelným situacím v ohledu ke „zlepšení“ vlastností původních oken se musí odvíjet od projekčního návrhu, který musí prvořadě vycházet ze znalostí hodnot funkčních vlastností původních oken (odolnosti proti zatížení větrem, vodotěsnosti, průvzdušnosti, součinitele prostupu tepla apod.). Dále je nutné předejít situaci, že navržené „zlepšení“ vlastností oken bude jen „na papíře“ bez relevantního a kontrolovatelného prokázání...;
- zákonné povinnosti projektanta [6, 7, 8] za stanovení současně správných, naplnitelných, koordinovaných požadavků na konkrétní hodnoty funkčních vlastností upravených oken;
- doporučené hodnoty tříd průvzdušnosti, vodotěsnosti a odolnosti proti zatížení větrem uvedené v Národní příloze ČSN EN 14351-1+A1: 2011 [5] se ověřují prostřednictvím zkoušek ve specializovaných zkušebních laboratořích;
- zákonné povinnosti osob upravujících a „zlepšujících“ vlastnosti původních historických oken dle Nařízení č. 305/2011 [1] ve smyslu splnění projekčních požadavků na konkrétní hodnoty funkčních vlastností upravených oken dle ČSN EN 14 351-1+A1: 2011 [5] a požadavků uvedených v ČSN 74 6101: 2015 [9]
- skutečnost, že na výše uvedené povinnosti osob upravujících původní historická okna se nevztahují výjimky z povinnosti vypracovat prohlášení o vlastnostech dle čl. 5 Nařízení č. 305/2011 [1].

Splnění povinností a odpovědností ve vztahu k vlastnostem upravených původních historických oken není věcí

dobré vůle a velké snahy. Jejich splnění nelze relevantně prokázat jedním ani dvěma vzorky upravených oken... ×

Doc. Ing. Roman F. Vávra, Ph.D.
soudní spory o odpovědnosti
za vady staveb
www.soudni-spory.eu

Literatura.

- 1) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011 ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS;
- 2) Odpověď na žádost o vyjádření názoru Úřadu pro technickou normalizaci metrologii a státní zkušebnictví, ÚNMZ/08072/4300/2016, ze dne 27. 7. 2016;
- 3) Sdělení Komise 2016/C 272/01 – „Modrá příručka“ k provádění pravidel EU pro výrobky 2016. Text s významem pro EHP (2016/C 272/0) – The „Blue Guide“ on the implementation of EU products rules 2016;
- 4) Odpověď na dotaz na odborný názor, Česká obchodní inspekce, SpZn. ČOI 72805/16/1000, č.j. ČOI 82319/16/100, ze dne 11. 7. 2016;
- 5) ČSN EN 14351-1+A1: 2011 Okna a dveře – Norma výrobku, funkční vlastnosti – Část 1: Okna a vnější dveře bez vlastností požární odolnosti a/nebo kouřotěsnosti;
- 6) Zákon č. 183/2006 Sb., o územním

plánování a stavebním řádu (stavební zákon);

- 7) Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby;
- 8) Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků ve výstavbě;
- 9) ČSN 74 6101: 2015 Dřevěná okna – Základní ustanovení;
- 10) Odpověď na žádost o vyjádření názoru Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, ÚNMZ/08072/4300/2016, ze dne 27. 7. 2016;
- 11) Odpověď na dotaz na odborný názor Ministerstva průmyslu a obchodu ČR k uvádění stanovených stavebních výrobků na trh, ze dne 20.6.2016;
- 12) Šimková, A.: Odpovědnost výrobce podle Nařízení č. 305/2011, o stavebních výrobcích, Stavebnictví 9/2016, ISSN 18022030.

Recenzentka:

Ing. Alena Šimková, v letech 2005–2014 vedla oddělení stavebních výrobků ÚNMZ, který je mj. gestorem k Nařízení č. 305/2011, a současně zastupovala ČR v odborných pracovních skupinách při Evropské komisi, a při Radě (EU), příslušných k problematice stavebnictví. V současné době působí jako poradce v oblasti stavebnictví a jako externí expert EK k vybraným programům EU a Euratom.

PRAKTICKÉ RADY PRO TRUHLÁŘSKÉ FIRMY

Následující rady jsou zpracovány tak, aby co možná nejjednodušeji odpověděly na praktické otázky truhlářů, zejména těch truhlářů, kteří se v současné době zabývají přípravou realizace oprav a úprav původních historických oken – součástí veřejných zakázek soutěžených podle zákona o zadávání veřejných zakázek (č. 137/2006 Sb.), zasmuvněných podle obchodního zákona (č. 513/1991 Sb.) a realizovaných podle projektových dokumentací pro výběr zhotovitele rekonstrukcí a modernizací historických staveb. Zaměřil jsem se na to, jak předejít z pohledu truhlářů a jejich zákonných odpovědností složité a nákladně řešitelným situacím (reklamacím, soudním sporům), jejichž příčinou je neshoda mezi projektanty předpokládanými vlastnostmi opravených a upravených historických oken a jejich skutečnými vlastnostmi.

● **Co je nutné vědět před zahájením přípravy a realizací oprav a úprav původních historických oken?**

Zásadní věcí v ohledu k původním dřevěným historickým oknům je jednoznačné zjištění, zda ze strany zhotovitele, projektanta, investora, provozovatele je po truhlářích požadována „pouze“ oprava částí původních oken (např. výměna částí oken poškozených hnilobou), nebo je po truhlářích současně s opravou poškozených částí původních oken požadována úprava původních oken. Obvyklým důvodem úprav původních oken je požadavek projektanta na „zlepšení“ vlastností původních oken (výroba nových křídél z důvodu nahrazení jednoduchého zasklení dvojsklem, doplnění těsnění, nahrazení původního kování apod.).

● **U jakých historických staveb musí truhláři vydat Prohlášení o vlastnostech, a u jakých staveb ne?**

V souvislosti s výše uvedenou odpovědí a předchozím článkem lze zjednodušeně uvést, že truhláři nemusí vydat Prohlášení o vlastnostech tehdy, když realizují „pouze“ opravy částí původních oken a původní okna následně neupravují.

Typickým příkladem, kdy truhláři nemusí vydat Prohlášení o vlastnostech, jsou opravy původních oken rekonstruovaných zámeků a hradů (popř. jejich částí), které slouží část roku k prezentaci původních dobových nevytápěných a celoročně nevyužívaných interiérů.

● **Která z funkčních vlastností (odolnost proti zatížení větrem, vodotěsnost, průvzdušnost...) požadovaných projektanty u opravených oken je nejdůležitější?**

Všechny požadované funkční vlastnosti opravených oken, jsou-li stanoveny správně, jsou stejně důležité a měly by být splněny současně. Za relevantní splnění požadavků nelze považovat splnění „alespoň“ jedné nebo dvou hodnot funkčních vlastností a jejich následné uvedení v Prohlášení o vlastnostech. Požadavky na hodnoty funkčních vlastností bývají v projektových dokumentacích specifikovány obecně uvedením konkrétních nařízení a norem, které musí upravená okna splňovat (nařízení Evropského parlamentu č. 305/2011, ČSN EN 14351, ČSN 74 6101, ČSN 73 540, ČSN 73 0532 apod.). Při rozsáhlejších zakázkách proto doporučuji začít s realizací oprav a úprav alespoň na třech kusech původních oken od jednoho typu okna největších rozměrů a co nejdříve nechat ověřit hodnoty jejich funkčních vlastností ve zkušebně otvorových výplní, samozřejmě vč. hodnot funkčních vlastností stanovených výpočtem.

● **Mohou památkáři truhláře vyvinít v případě, když opravená a upravená okna nesplní požadavky projektantů?**

Nesetkal jsem se s případem, že by prostřednictvím pracovníků památkové péče byl truhlář vyrábějící nová okna nebo upravující původní okna vyviněn z povinnosti splnit požadavky na vlastnosti oken uvedené v projektové dokumentaci a vycházející ze smluvního vztahu mezi objednavatelem a truhlářem.

● **Co poradit truhlářům, aby předešli reklamacím opravených historických oken?**

Je důležité, aby truhláři měli zkušenosti nejen se samotnou výrobou dřevěných oken, uměli prakticky používat související normy ČSN EN 14351-1+A1, ČSN 74 6101, ČSN 73 0540-2 apod. a také, aby měli zkušenosti s ověřováním funkčních vlastností jimi vyráběných oken ve zkušebnách.

Je dobré připomenout, že:

– Prohlášení o vlastnostech na jednotlivé typy opravených oken není „jen“ bezvýznamný papír, ale doklad o odpovědnosti za splnění konkrétních funkčních vlastností všech opravených oken;

– podklady k Prohlášení o vlastnostech vč. dílenské dokumentace je třeba zpracovat co nejdříve v součinnosti truhlářů a zkušeného autorizovaného projektanta (obor pozemní stavby);

– správné (naplnitelné) požadavky na vlastnosti opravených oken nemohou být ve shodě s vlastnostmi nově vyráběných oken (hliníkových, plastových, dřevěných apod.);

– ověření, že projektantem určené požadavky na upravená okna byly stanoveny správně, je shoda (s rezervou) mezi těmito požadavky a výsledky zkoušek a výpočtů funkčních vlastností několika opravených oken (od každého typu), realizovaných s dostatečným předstihem před zpětným osazením oken.

● **Jaké konkrétní požadavky na vlastnosti opravených oken lze považovat za správné?**

K odpovědi na uvedenou otázku je dobré připomenout, že projektanti v součinnosti s památkáři navrhují opravy a úpravy původních historických oken lety dokonale prověřených, jejichž stáří je i více než 100 let a dodnes plní svou funkci, i když na mnoha historických objektech nebyla jejich údržba nejen v posledních letech patřičná.

V této souvislosti můžeme porovnat více než stoletou životnost původních historických oken s předpokladem uvedeným v dnes platné normě ČSN 74 61 01 Dřevěná okna – Základní ustanovení, cituji: „Dřevěná okna vyrobená v souladu s touto ČSN jsou způsobilá velmi dlouhé životnosti a dá se předpokládat, že jejich životnost může být minimálně 35 let za předpokladu dodržování návodů k obsluze a údržbě.“

Pod dojmem výše uvedených odstavců lze na položenou otázku odpovědět tak, že správné projektantem stanovené požadavky na vlastnosti opravených oken musí vycházet z detailních znalostí vlastností původních historických oken jednotlivých typů a konstrukcí, tzn. vlastností, které historická okna mají před jejich opravami a úpravami.

Požadavky na vlastnosti opravených oken by měly být obdobné vlastnostem původních oken, čímž lze zamezit také tomu, že nynější úpravy původních oken nepovedou k prodloužení jejich životnosti, ale naopak...